

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ได้เกิดมีการกระทำรัฐประหาร โดยกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ได้แก่ พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์, พล.อ.สุจินดา คราประยูร, พล.อ.อ.เกษตร โรจนนิล พล.ร.อ.ประพัฒน์ ฤทธิชัย, พล.อ.อิสรพงศ์ หนุณักดี และพล.ต.อ.สวัสต์ อมรวิวัฒน์ ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ โดยให้เหตุผล 5 ประการ คือ 1.รัฐบาลมีพฤติกรรมในการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง 2.ข้าราชการการเมืองใช้อำนาจกดขี่รังแกข้าราชการประจำโดยไม่เป็นธรรม 3.รัฐบาลมีลักษณะเป็นเผด็จการทางรัฐสภา 4.รัฐบาลพยายามที่จะให้เกิดความแตกแยกในสถาบันทหาร 5.รัฐบาลได้พยายามที่จะบิดเบือนคดีลอบสังหาร และล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้มีการจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของนายอานันท์ ปันยารชุนเป็นนายกรัฐมนตรี มีการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อร่างรัฐธรรมนูญ และให้สัญญากับประชาชนว่าจะจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วที่สุด เมื่อมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานคณะกรรมการการชบปรากฏว่ามีการเสนอร่างรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจแก่วุฒิสมาชิกเป็นอย่างมาก โดยสามารถลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้ นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาจากข้าราชการประจำได้ โดยไม่ต้องลาออกจากตำแหน่งรวมทั้งประเด็นสำคัญอื่นๆ จนก่อให้เกิดกระแสการคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว โดยมีพรรคการเมืองต่างๆ องค์กรพัฒนาเอกชน คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ดรป.) และกลุ่มพลังต่างๆ ออกมาเคลื่อนไหว เพื่อให้มีการทบทวนการร่างรัฐธรรมนูญและเพื่อเป็นการลดกระแสการคัดค้านที่เพิ่มมากขึ้นในขณะนั้น พล.อ.สุจินดา คราประยูรและพล.อ.อ.เกษตร โรจนนิล ได้ออกมาประกาศที่จะไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และจะไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในการแทรกแซงการเลือกตั้งหรือการจัดตั้งรัฐบาลภายหลังการเลือกตั้ง เพื่อให้สภานิติบัญญัติพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญท่ามกลางกระแสคัดค้านที่ยังคงมีอยู่

ขณะเดียวกันคณะผู้นำรสช. ก็ได้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังการจัดตั้งพรรคสามัคคีธรรม ขึ้นมาเพื่อเป็นฐานรองรับการดำเนินการทางการเมืองสำหรับ

กลุ่มผู้นำรศ.อีกทั้งยังได้ผลักดันให้ พล.อ.อ.สมบูรณ์ ระหงษ์ เข้าไปเป็นหัวหน้าพรรคชาติไทย และพล.ท.เชษฐา โกรสธรรม ไปเป็นเลขาธิการพรรคกิจสังคมโดยใช้เงื่อนไขประกาศ รศช. เรื่องการยึดทรัพย์นักการเมืองเป็นเครื่องมือต่อรองรวมทั้งได้ใช้อำนาจทางการเมืองต่างๆ เพื่อสนับสนุนพรรคการเมืองที่ประกาศให้การสนับสนุนกลุ่มผู้นำ รศช. ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535 ซึ่งมีการกล่าวว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีการทุจริต ซื่อขายเสียงมากที่สุดอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์การเลือกตั้ง (กองบรรณาธิการนิตยสารดีเคต, 2535:14-18)

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 พรรครัฐบาลจำนวน 5 พรรค ซึ่งประกอบด้วยพรรคสามัคคีธรรม ชาติไทย กิจสังคม ประชากรไทยและราษฎรได้เสนอชื่อพลเอกสุจินดา คราประยูรเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 19 ท่ามกลางกระแสการคัดค้านจากพรรคการเมืองฝ่ายค้าน นักวิชาการ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยและประชาชนบางส่วน จนก่อให้เกิดขบวนการในการต่อต้านรัฐบาลของพลเอกสุจินดา คราประยูรโดยลำดับสรุปได้ดังนี้

8 เมษายน 2535 ร.ต.ฉลาด วรฉัตร อดีต ส.ส.จังหวัดตราด ได้ประกาศอดอาหารประท้วงความไม่ชอบธรรม ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร พร้อมทั้งได้เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง

20 เมษายน 2535 พรรคการเมืองฝ่ายค้านทั้ง 4 พรรค คือ พรรคความหวังใหม่ ประชาธิปัตย์ พลังธรรมและเอกภาพ ร่วมกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) และสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.) จัดอภิปรายปราศรัยคัดค้านรัฐบาลที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า มีประชาชนเข้าร่วมกว่า 70,000 คน

4 พฤษภาคม 2535 พรรคการเมืองฝ่ายค้าน คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย และสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทยได้จัดปราศรัยคัดค้านรัฐบาลอีกครั้งที่บริเวณท้องสนามหลวงมีประชาชนเข้าร่วมนับแสนคนพร้อมทั้งพลตรีจำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรมได้ประกาศอดอาหารทุกชนิด และจะมีผลให้ตายภายใน 7 วันเพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง

6 พฤษภาคม 2535 ประชาชนจำนวนนับแสนได้ไปรวมตัวกันที่หน้ารัฐสภาในวันเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อการแถลงนโยบายของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง

7 พฤษภาคม 2535 ขณะที่มีการประชุมสภาในช่วงเช้าพลเอกสุจินดาได้แถลงตอบโต้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน และได้ชี้แจงถึงเหตุผลของ

การเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อสภาโดยอ้างเหตุผล 4 ประการคือประการแรกการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไม่ได้ขัดกับรัฐธรรมนูญ ประการที่สองมีหัวหน้าพรรคการเมืองที่เคยร่วมรัฐบาลการมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศเป็นระบอบสภาเปรสซีเดียว ประการที่สามเพื่อจะเป็นการป้องกันมิให้กลุ่มนอกศาสนาทำลายศาสนาพุทธ และประการสุดท้าย คือ ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการใช้เงินซื้อเสียงมากมายในฐานะคนกลางจึงจำเป็นต้องเข้าควบคุมดูแล และได้มีการปิดประชุมกระทันหันทำให้ผู้ร่วมชุมนุมเพิ่มขึ้นจนต้องมีการเคลื่อนขบวนไปชุมนุมที่สนามหลวง

8 พฤษภาคม 2535 มีประชาชนเข้าร่วมการชุมนุมเพิ่มขึ้นจำนวนกว่า 300,000 คน พลตรีจำลอง ศรีเมือง นำฝูงชนเคลื่อนที่ออกจากสนามหลวงมายังถนนราชดำเนินด้วยเหตุผลว่ารัฐบาลจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในงานสัปดาห์ส่งเสริมพุทธศาสนา และถูกตำรวจสกัดกั้นไว้ที่บริเวณถนนราชดำเนินกลาง

9 พฤษภาคม 2535 ประชาชนยังคงชุมนุมร่วมกันต่อไปอย่างสันติ ณ บริเวณสะพานผ่านฟ้าจนถึงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พลตรีจำลอง ได้ประกาศเลิกอดอาหารและลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคพลังธรรม และเข้าร่วมเป็นกรรมการสัมพันธ์ประชาธิปไตยที่จัดตั้งขึ้นใหม่

11 พฤษภาคม 2535 คณะกรรมการสัมพันธ์ประชาธิปไตยได้ประกาศสลายการชุมนุมชั่วคราว เพื่อรอฟังผลการพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญของพรรคการเมืองต่างๆ และนัดจะมีการชุมนุมใหม่อีกครั้งในวันที่ 17 พฤษภาคม 2535 ที่ท้องสนามหลวง

17 พฤษภาคม 2535 มีประชาชนจำนวนหลายแสนคนได้ไปชุมนุมกันที่บริเวณสนามหลวงเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง กรรมการสัมพันธ์ประชาธิปไตยประกาศนำผู้ชุมนุมให้เคลื่อนขบวนไปยังทำเนียบรัฐบาลเพื่อสร้างแรงกดดันให้นายกรัฐมนตรีลาออก แต่ขบวนผู้ชุมนุมถูกสกัดกั้นที่บริเวณสะพานผ่านฟ้า ได้เกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างตำรวจกับประชาชนมีผู้ได้รับบาดเจ็บ และเหตุการณ์ก็บานปลายเมื่อผู้ประท้วงกลุ่มหนึ่งได้บุกยึด และทำการเผาองก่ากับสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และโรงพักนางเลิ้ง

18 พฤษภาคม 2535 รัฐบาลประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อใช้มาตรการทางกฎหมายห้ามจัดการชุมนุมทางการเมืองเกิน 10 คน มีการเคลื่อนกำลังทหารเข้าปฏิบัติการแทนตำรวจมีการใช้อาวุธสงครามเพื่อสลายการชุมนุม เป็นเหตุให้มีประชาชนเสียชีวิต และบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการจับกุมพลตรีจำลอง ศรีเมืองในฐานะผู้นำการชุมนุม แต่ประชาชนยังคงชุมนุมกันต่อไปมีการปิดถนนและมีการก่อการจลาจลทั่วกรุงเทพฯ รวมทั้งมีการรวมตัวกันของแก๊งมอเตอร์ไซด์

19-20 พฤษภาคม 2535 ยังคงมีการรวมตัวกันของกลุ่มผู้ชุมนุมใหม่ที่หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง

21 พฤษภาคม 2535 เหตุการณ์คลื่นคล้ายเข้าสู่ภาวะปกติมีการปล่อยตัวผู้ชุมนุมประท้วงกว่า 2,000 คน รวมทั้งพลตรีจำลอง ศรีเมือง

23 พฤษภาคม 2535 นายกรัฐมนตรีได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง พร้อมทั้งมีการออกพระราชกำหนดนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำความผิดทั้งหมด ในขณะที่มีเสียงคัดค้านของประชาชนทั่วประเทศ

จากเหตุการณ์ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นการเกิดขบวนการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะเป็นขบวนการทางสังคมเกิดขึ้น กล่าวคือ เป็นขบวนการที่มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมการเมืองของประเทศ มีลักษณะของอุดมการณ์ ค่านิยมร่วมกันอย่างชัดเจน (เจเลียว ฤกษ์รุจิพิมล, 2520:52) และอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเกิดของขบวนการทางสังคม (Social movement) ที่สำคัญที่สุดอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของประเทศไทยนับตั้งแต่การเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ถึงแม้ว่าจะมีข้อแตกต่างกันของขบวนการทางสังคมของทั้งสองเหตุการณ์ กล่าวคือ เหตุการณ์ 17-20 พฤษภาคม คือขบวนการที่มีการตื่นตัวทางการเมืองและประชาธิปไตยของชนชั้นกลาง ขณะที่เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นขบวนการที่มุ่งต่อต้านรัฐบาลทหารราชย์ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2535:65) นอกจากนี้ยังมีรูปแบบในขบวนการทางสังคมที่หลากหลาย ในการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบทางสังคม และการเมืองของประเทศเสียใหม่ภายใต้กระแสวัฒนธรรมทางประชาธิปไตยที่เป็นกระแสหลักในสังคมโลกปัจจุบัน และยิ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นสัญญาณที่บ่งบอกถึงการขยายตัวของกลุ่มชนชั้นกลางในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพนอกจากนี้ยังเป็นเครื่องชี้ถึงการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกร่วมกันในอันที่จะยืนหยัดในความเป็นอิสระเสรี ซึ่งเป็นกระบวนการถ่ายทอดจากกระแสเศรษฐกิจมาสู่กระแสทางการเมือง (เสนีย์ จามริก, 2535:26)

นอกจากนี้ บรรดากลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมขบวนการทางสังคม ในกรณีของการคัดค้านรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร นี้มีความแตกต่างไปจากขบวนการทางสังคมในครั้งก่อนกล่าวคือมีข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจเข้าร่วมกว่า 21% ของจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุม (สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2535:15) ซึ่งบรรดาข้าราชการจำนวนมากที่เข้าร่วมชุมนุมในครั้งนี่คือ กลุ่มวิชาชีพแพทย์และพยาบาลที่เป็นกลุ่มวิชาชีพที่มีบทบาทในขบวนการทางสังคมอย่างโดดเด่นและกว้างขวาง (สมบัติ ฉายแสง, 2535:8) นับตั้งแต่การร่วมการคัดค้านรัฐบาล การร่วมเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง การแก้ไขรัฐธรรมนูญตลอดจนการเรียกร้องกดดันให้รัฐบาลรับผิดชอบต่อโคกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น โดยมีบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขทั้งในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดที่เข้าร่วมขบวนการ

เคลื่อนไหวต่างๆ ดังที่อาจจะพิจารณาได้จากข่าวสารข้อมูลที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนที่ได้กล่าวถึง บทบาทของบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุขที่เข้าร่วมขบวนการทางสังคมในกรณีการคัดค้านรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูร พวที่จะสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

จังหวัดสุรินทร์ วันที่ 19 พฤษภาคม 2535 กลุ่มวิชาชีพทางการแพทย์และสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ได้ออกแถลงการณ์แจกจ่ายไปทั่วเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ เพื่อคัดค้านการใช้ความรุนแรงและการบิดเบือนข่าวสารข้อเท็จจริงโดยได้เรียกร้องให้ยุติการใช้กำลังปราบปรามผู้ชุมนุมในกรุงเทพมหานคร คณะแพทย์และพยาบาลจากโรงพยาบาลต่างๆ ในจังหวัดสุรินทร์ร่วมกับชมรมนายควา จำนวน 2,000 คน ได้ร่วมกันจัดไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ฯ (มติชนรายวัน วันพุธที่ 20 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดพิษณุโลก เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้ง 9 อำเภอ ได้ร่วมกับประชาชนจำนวน 1,000 คน พร้อมใจกันแต่งชุดดำออกเดินไปตามถนน เพื่อไปยื่นหนังสือเรียกร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ให้รัฐบาลยุติการเช่นฆ่าประชาชน โดยมีนายแพทย์จรัส ใจแพทย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก ได้แถลงข่าวว่ากลุ่มแพทย์ และพยาบาลจะแต่งชุดดำไว้ทุกข์ ให้กับผู้เสียชีวิตไปจนกว่ารัฐบาลจะยุติการเช่นฆ่าประชาชน (ไทยรัฐ วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มนายแพทย์โรงพยาบาลสรรค์ประชารักษ์ได้ร่วมกับกลุ่มนายควาและสื่อมวลชนในจังหวัดได้จัดการอภิปรายปราศรัยโจมตีรัฐบาลพลเอกสุจินดา คราประยูรพร้อมทั้งเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง (มติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดชุมพร กลุ่มแพทย์ เกษีกร และพยาบาลโรงพยาบาลชุมพรได้ออกแถลงการณ์ ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2535 เพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการที่เจ้าหน้าที่ทหารตำรวจใช้ความรุนแรงกับประชาชนผู้เรียกร้องประชาธิปไตยและแสดงความไม่เห็นด้วยโดยการพร้อมใจกับแต่งกายชุดสีดำ (มติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดลพบุรี กลุ่มแพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลชุมชนอำเภอต่าง ๆ ได้ใช้แถบผ้าดำติดแขนเพื่อไว้ทุกข์ให้กับผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมและได้มีการแจกใบปลิวแถลงการณ์ในหมู่แพทย์ พยาบาล (มติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดฉะเชิงเทรา น.พ.ชวีชัย วานิชกร ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา เปิดเผยผลการประชุมข้าราชการโรงพยาบาลว่ามีมติไม่ขอสนับสนุนภารกิจ และกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาลชุดนี้ พร้อมทั้งได้มีคำ

แถลงการณ์เรียกร้องให้หยุดการทำร้ายประชาชน ,ให้นายกรัฐมนตรีลาออก ,ให้
 ท้าการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย และให้สื่อมวลชนเสนอข่าวสารโดย
 เสรีไม่มีการปิดเบื่อน และกล่าวว่าข้อเรียกร้องทั้งหมดหากไม่ได้รับการสนองตอบ
 ภายใน 1 สัปดาห์ หลังจากที่ยื่นหนังสือผ่านปลัดกระทรวงสาธารณสุขในวันที่ 28
 พฤษภาคมเป็นต้นไป คณะข้าราชการโรงพยาบาลพนมสารคามทั้งหมดจะงดการ
 ตรวจรักษาผู้ป่วย ยกเว้นผู้ป่วยฉุกเฉินเท่านั้น และตนจะลาออกราชการ
 (มติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดสระบุรี แพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลสระบุรีร่วมกับประชาชน
 รวม 1,000 คนได้เดินขบวนจากโรงพยาบาลไปยังศาลากลางจังหวัดสระบุรีเพื่อ
 เรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูร รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิด
 ขึ้น และเชิญชวนประชาชนร่วมทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนกุศลให้ผู้เสียชีวิตในวันที่ 22
 พฤษภาคม 2535 ที่โรงพยาบาลสระบุรีเมื่อขบวนมาถึงศาลากลางจังหวัด ร้อยตรี
 สมจิตต์ ห่องสำเร็จ รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้มาพบกับนายแพทย์ทักษพงษ์
 ปิยะวาทีน นายแพทย์ประจำโรงพยาบาลสระบุรี ที่ได้ยื่นหนังสือเรียกร้อง (มติชน
 รายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มแพทย์และพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนคร
 ราชสีมา จำนวน 100 กว่าคน ได้ประท้วงโดยการหยุดให้บริการรักษาคนไข้ปกติ
 ยกเว้นคนไข้ฉุกเฉินหรือผู้ป่วยหนัก ทั้งนี้เนื่องจากไม่พอใจที่มีกองกำลังปราบปราม
 ผู้ร่วมชุมนุมประท้วงที่กรุงเทพฯ อย่างรุนแรงจนมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ โดยได้
 กล่าวว่าแพทย์และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ต่างรู้สึกสลดใจต่อ
 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงขอหยุดบริการตรวจรักษาคนไข้ชั่วคราว นอกจากนี้ยังได้มี
 การออกแถลงการณ์เรียกร้องให้รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติดังนี้คือ ขอให้
 รัฐบาลยุติกระทำการปราบปรามประชาชนอย่างไร้มนุษยธรรมโดยสิ้นเชิงและทันที
 ,ขอแสดงความเสียใจอย่างสุดซึ้งกับผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ ซึ่งเป็นพลังที่รักษาดี
 และประชาธิปไตยอย่างบริสุทธิ์,ขอเรียกร้องให้ทุกฝ่ายหาทางยุติปัญหาโดยสันติวิธี
 ,ขอให้ปล่อยตัวผู้มาชุมนุมที่ถูกจับกุมโดยไม่มีเงื่อนไข

ต่อจากนั้นแพทย์และพยาบาลตลอดจนบรรดาเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล
 มหาราชนครราชสีมา จำนวนประมาณ 500 คน ได้จัดขบวนถือพวงหรีดมีข้อความ
 แสดงความไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิตและป้ายประกาศการกระทำของรัฐบาลโดยขบวน
 ได้มุ่งไปที่ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา และได้ร่วมกันยื่นแถลงการณ์ให้กับนาย
 ดำรง รัตนพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา (ไทยรัฐ วันพฤหัสบดีที่ 21
 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดนครปฐม นายแพทย์มนตรี เศรษฐบุตรผู้อำนวยการโรงพยาบาล
 นครปฐมพร้อมด้วยแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลได้ร่วมลงนามใน
 หนังสือจำนวนหลายร้อยคน เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อประณามการเข่นฆ่า

ประชาชนและการบิดเบือนข้อเท็จจริงของรัฐบาลอีกทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลหาผู้รับผิดชอบต่อการกระทำอันไร้มนุษยธรรม และให้หาตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี โดยได้กล่าวว่าชาวโรงพยาบาลนครปฐมจะไว้ทุกข์ให้กับผู้เสียชีวิต และได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ครั้งนี้จนกว่าจะเกิดความเป็นธรรมขึ้น (มติชนรายวัน วันอาทิตย์ที่ 24 พฤษภาคม 2535)

จังหวัดชลบุรี ที่ศาลากลางจังหวัดชลบุรี แพทย์พยาบาล และนักศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 100 คน ซึ่งแต่งกายด้วยชุดสีขาวสวมปลอกแขนสีดำ ได้ไปชุมนุมพร้อมถือป้ายเรียกร้องต่อรัฐบาล มีนายแพทย์สกล พันธุมโกศล แพทย์ประจำโรงพยาบาลชลบุรี ในฐานะประธานองค์การสาธารณสุขผู้รักประชาธิปไตย จังหวัดชลบุรี ได้ยื่นแถลงการณ์ต่อนายชวช มกรพงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี เพื่อที่จะคัดค้านการออกพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม และขอให้มีการจำกัดบทบาทของทหารในทางการเมือง (มติชนรายวัน วันอังคารที่ 26 พฤษภาคม 2535)

กรุงเทพฯ กลุ่มแพทย์ เภสัชกรและแพทย์ประจำบ้านโรงพยาบาลต่างๆ ได้มีการออกแถลงการณ์คัดค้าน การกระทำของรัฐบาล ในการปราบปรามผู้ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย (มติชนรายวัน วันพฤหัสบดีที่ 21 พฤษภาคม 2535)

วันที่ 22 พฤษภาคม 2535 อาจารย์คณะแพทย์โรงพยาบาลรามาศิบติ ได้ออกแถลงการณ์ว่า ให้นายกรัฐมนตรีแสดงความรับผิดชอบต่อการสูญเสียชีวิตนี้ โดยการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทันที , ให้แก้ไขรัฐธรรมนูญตามข้อเสนอของพรรคฝ่ายค้าน 4 ข้อทั้งนี้โดยไม่มีบทเฉพาะกาลโดยเร็ว , ให้เปิดเผยจำนวนผู้เสียชีวิตที่แท้จริงทั้งหมด, ให้ปล่อยผู้ถูกคุมขังจากการชุมนุมครั้งนี้โดยไม่มีเงื่อนไข , ให้แพทย์ พยาบาลทั่วประเทศร่วมไว้ทุกข์กับแพทย์ และพยาบาลของโรงพยาบาลรามาศิบติ เพื่อไว้อาลัยแก่ผู้เสียชีวิตในการชุมนุมเป็นเวลา 1 เดือน นอกจากนี้ คณะแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลรามาศิบติ มีหนังสือไปถึงนายแพทย์ อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ คณบดีคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาศิบติเรียกร้องให้ปลดพลเอกสุจินดา คราประยูร ออกจากตำแหน่งประธานมูลนิธิรามาศิบติ เนื่องจากทหารเช่นฆ่าประชาชนด้วยอาวุธร้ายแรง โดยประชาชนไม่สามารถตอบโต้ได้เลยและพลเอกสุจินดา ต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

วันที่ 23 พฤษภาคม 2535 แพทย์พยาบาล และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลรามาศิบติจำนวนหลายร้อยคนได้ร่วมกันกระทำพิธีไว้อาลัยแด่วีรชนผู้สละชีพในการเรียกร้องประชาธิปไตย พร้อมทั้งมีการลดธงครึ่งเสาด้วย (มติชนรายวัน วันอาทิตย์ที่ 24 พฤษภาคม 2535)

ที่ตึกอำนวยการมหิตลคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นายแพทย์ บรรเทือง รัชตะปิติ อุปนายกแพทยสภาคนที่ 1 นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ อุปนายกแพทยสภาคนที่ 2 และนายแพทย์สงวน นิตยารัมภ์พงศ์ รองเลขาธิการ

แพทยสภา ร่วมกันแถลงว่าแพทยสภาได้ประชุมปรึกษาหารือและทบทวนเรื่องที่เกิดขึ้นเห็นว่าการสลายการชุมนุมนั้นควรจะมีการป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย และจิตใจของผู้ชุมนุมจึงควรมีอุปกรณ์สากลเช่นเดียวกับอารยประเทศต่างๆ อย่างเช่น แก๊สน้ำตา แต่ที่ผ่านมากลับใช้อาวุธรุนแรงนอกจากนี้จะต้องให้มีการล่าเตียงผู้บาดเจ็บ เพื่อนำมาให้แพทย์รักษาในจุดที่ใกล้ที่สุดที่สำคัญคือ ฝ่ายสลายการชุมนุมต้องถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบ และขอให้ทุกฝ่ายยอมรับ ให้ความปลอดภัยแก่แพทย์ที่เข้าไปรักษา ส่วนนายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ กล่าวว่าตามหลักมนุษยธรรมสากลมีข้อตกลงตามกฎหมายระหว่างประเทศ ในเรื่องการไม่ทำลายศพโดยต้องเก็บศพ เพื่อให้ญาติรู้ว่าใครเป็นใคร แต่เหตุการณ์ครั้งนี้ไม่มีการรวบรวมศพอย่างปลอดภัย ห้างบอเต็กตึ้งและร่วมกตัญญู ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่เคยเก็บศพก็ไม่ได้รับอนุญาตให้เก็บ ทางแพทยสภาจึงอยากจะเรียกร้องให้มีการนำศพที่ไปไม่ถึงโรงพยาบาลออกมาเปิดเผย โดยทุกฝ่ายจะร่วมกันรับผิดชอบเพื่อที่จะทำให้ญาติของบุคคลเหล่านั้น พ้นทุกข์ทรมานทางจิตใจ

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แจ้งว่าวันที่ 25 พฤษภาคม เวลา 7.00 น. ที่ตึกอำนวยการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จะมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้เสียชีวิต และเชิญชวนประชาชนให้ร่วมพิธีดังกล่าว โดยขอให้แต่งกายชุดไว้ทุกข์ (มติชนรายวัน วันอาทิตย์ที่ 24 พฤษภาคม 2535)

วันที่ 25 พฤษภาคม นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ อาจารย์โครงการสำนักงานส่งเสริมการวิจัยกฎหมายการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดส่งโทรสารไปยังสำนักพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องคนหาย ศพหาย กับสภาพไร้มนุษยธรรม สรุปลงความได้ว่า จากเหตุการณ์ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยในระหว่างวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2535 รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกสุจินดา คราประยูร ได้สั่งการให้ทหาร ตำรวจเข้าสลายการชุมนุมด้วยวิธีการที่รุนแรงทำให้มีผู้บาดเจ็บและตายเป็นจำนวนมาก การกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดหลักมนุษยธรรมสากลอย่างร้ายแรง โดยกล่าวว่าจากประสบการณ์ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งมีการปฏิบัติการทางทหารในลักษณะเดียวกันโดยจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมหนาแน่นน้อยกว่า และมีระยะเวลาปฏิบัติการสั้นกว่า ปรากฏว่ายังมีศพที่ตายส่งไปยังภาควิชานิติเวช ศิริราชพยาบาล แต่คราวนี้ไม่มีส่งไปเลยดังนั้น จึงมีคำถามว่า ทหารเก็บศพไว้ที่ไหน การปฏิบัติการดังกล่าวเป็นการละเมิดอนุสัญญาเจนีวาในการนำศพไปซ่อนเร้นหรือทำลาย อีกทั้งเป็นการละเมิดพิธีสารเกี่ยวกับเก็บรักษาศพฯ ฉบับที่ 1 และ 2 พ.ศ. 2520 อีกด้วย (มติชนรายวันวันอังคารที่ 26 พฤษภาคม 2535)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขจำนวนมากได้เข้ามามีบทบาท และมีส่วนร่วมในขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นในกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งกลุ่มวิชาชีพดังกล่าวถือได้ว่า

เป็นกลุ่มคนชั้นนำในสังคมไทย ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนโดยทั่วไป อีกทั้งยังเป็นกลุ่มข้าราชการที่มีบทบาทโดดเด่นมีเอกภาพ และมีขอบเขตกว้างขวางในการร่วมขบวนการทางสังคมในครั้ง นี้ ต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่ามีปัจจัยด้านใดบ้างที่มีความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์ และส่งผลกระทบต่อ การเข้าร่วมขบวนการทางสังคมของกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่โดดเด่นชัดเจนกว่ากลุ่มข้าราชการวิชาชีพอื่นๆ อีกทั้งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า เหตุการณ์ความรุนแรงในระหว่างวันที่ 17-20 พฤษภาคม 2535 นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์ครั้งสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมากมายต่อทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศไทย ซึ่งขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นในกรณีเหตุการณ์เดือน พฤษภาคม 2535 นั้นนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นภายหลังจากนั้น จึงนับว่าเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญในการที่จะศึกษาทำความเข้าใจให้ถูกต้องตามหลักทฤษฎีทางวิชาการทางสังคมวิทยาต่อไป

จากเหตุการณ์ดังกล่าวมาแล้ว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแบบแผนของขบวนการทางสังคมของกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่เกิดขึ้นตลอดจนปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมขบวนการทางสังคมในกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแบบแผนของการเข้าร่วมขบวนการทางสังคมของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ในกรณีเหตุการณ์เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2535
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมขบวนการทางสังคมของบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข ในกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535
3. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขบวนการทางสังคมที่สำคัญอันหนึ่งในสังคมไทย

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลซึ่งเป็นโรงเรียนแพทย์สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสภากาชาดไทย เพื่อมุ่งหาข้ออธิบายถึงแบบแผนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมขบวนการทางสังคมของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะทราบถึงลักษณะแบบแผนของการเข้าร่วมขบวนการทางสังคมของบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข ในกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535
2. จะทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมขบวนการทางสังคมของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ในกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535
3. จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขบวนการทางสังคมในบริบทของสังคมไทย